EVRIPIDES, *Iphigenia in Tauris*. Edidit Dauid SANSONE. Leipzig, Teubner, 1981, XV+62[−64] p.

Învățatul din Urbana (Illinois) pune în fruntea volumului un moto în bună măsură descurajant : ,,L'*Ifigenia Taurica* è delle più belle tragedie Euripidee, ma è anche delle più difficili ad emendare ed interpretare" (G. Vitelli). Așa se explică probabil discreția intervențiilor operate de editor.

Piesa a fost păstrată, ca și altele, într-un singur codice (cu cîteva apografe) : codex Laurentianus plut. XXXII, 2(*L*), de prin anul 1315. Textul, copiat de Nicolaus Triclines la Salonic, cuprinde și modificări de mîna lui Demetrius Triclinius (L^t), în majoritate după ce *L* fusese copiat în *P* (codex Vaticanus Palatinus gr. 287, circa 1320). *L* și *P* au fost consultate de noul editor chiar în original ; pentru celelalte apografe a folosit fotocopii. Fragmente ale acestei tragedii (aproape 90 de versuri) s-au păstrat și într-un papirus, Pap. Hibeh 24 (π ; publicat de Grenfell și Hunt în 1906), dintre anii 280 și 240 î.e.n., care confirmă două emendări mai vechi și oferă cîteva lecțiuni remarcabile.

Conspectus editionum (p. IX) consemnează doar cinci ediții din secolul nostru (ultima în 1949), iar bibliografia (p. IX—XIII) ajunge pînă în 1979 (data prefeței), nu numai pentru lucrări aparținîndu-i lui D. Sansone.

Intervențiile în t e x t nu sînt numeroase. Citez două conjecturi propriu-zise : v. 113 δέ γ'. ἔστι (δέ γ' εἴσω L) și 897 ἀπόροις πόρον (πόρον ἄπορον L) ; apoi o transpoziție în v. 409, πόντι' ἐπὶ (ἐπὶ πόντια L), și mutarea lui τὰν de la începutul v. 1243 la finele v. 1241 ; de asemenea se propune suprimarea v. 832—3. A p a r a t u l conține însă și alte propuneri, la v. 35 și 226—7 (cu trimitere în ambele locuri la un articol al editorului, în Rh. Mus. 121, 1978, 35—47) ; primul e un ,,locus desperatus" (între cruci în text) unde Sansone s-a gîndit la οὐδ' ἐννόμοις τιμαῖσιν (în loc de ὅθεν νόμοισι τοῖσιδ') ; în celălalt pasaj, mai complicat, editorul reia, completînd-o, o conjectură a lui Bergk. Alteori, Sansone adaugă în aparat presupuneri ale sale, însoțite de *fort(asse)* sau de *malim* (ca la v. 184 ori 420). Sînt lăudabile aceste nuanțări ale convingerilor noului editor, ca și onesta menținere a crucilor în text, destul de frecvent. De aceea nu miră dimensiunea aparatului critic (de ex. p. 18 cuprinde 26 de versuri, în majoritate foarte scurte, și 17 rînduri de aparat) ; e adevărat că în cîteva locuri (ca la v. 97, 98, 292—4, 502 și 504 etc.) el găzduiește autentice comentarii, proprii sau ale altora, necesare înțelegerii critice a textului ; uneori notița e umoristică sau ironică (a lui G. Hermann la v. 644) ; a lui Sansone însuși, la v. 452, e un ... hexametru perfect. (La v. 283 e semnalată o greșeală din Liddell-Scott.)

Între text și aparatul critic, aproape fiecare pagină trimite și la testimonii, inclusiv Pacuviu, Cicero și Ovidiu.

Volumul se încheie cu un bine venit *conspectus metrorum melicorum* (p. 56—72).

București, mai 1984 *Ioana Costa*

HIPPOCRATE, Tome X, 2e partie. *Maladies II*. Texte établi et traduit par Jacques JOUANNA. Paris, Les Belles Lettres, 1983, 315 p., din care p. 132—214 duble.

Notorietatea de care se bucură cartea a II-a *Despre boli* (Περὶ νούσων β') din Colecția hipocratică se datorește mai cu seamă faptului că aici se întîlnesc cele dintîi referințe privitoare la metoda de explorare clinică denumită ,,auscultația imediată", metodă a cărei utilitate avea să fie pusă în lumină abia în 1819 de către R. T. H. Laennec ; este vorba de perceperea, prin aplicarea urechii direct pe trunchiul bolnavului, a unor zgomote anormale produse în cutia toracică. Dar mai există încă un motiv pentru care istoricii medicinii și filologii manifestă mult interes față de acest tratat : *Despre boli II* reprezintă, potrivit mărturiei cuprinse într-o altă operă hipocratică, *Regimul în bolile acute*, precum și unor atestări ale lui Platon Comicul și Galen, o lucrare elaborată în cadrul școlii medicale din Cnidos, școală aflată în rivalitate cu aceea din insula Cos, patria lui Hipocrate al II-lea, ,,părintele artei vindecării".

* Datorită abundenței materialului și caracterului tematic al volumului precedent, numeroase recenzii au fost amînate de la un an la altul, astfel încît ele apar acum cu o întîrziere considerabilă, pentru care cerem cititorilor o binevoitoare înțelegere.